

Velkoláz

Dne 4. února 2023 jsme se v počtu dvaceti účastníků vydali na krátkou cestu z Rojic do Lázu a zpět přes Sedlici do Strakonice. Cílem cesty byl otevřený ateliér pod širým nebem paní Jitky Křivancové v těsné blízkosti Velkolázského rybníka.

Z vlaku v Rojicích jsme vystoupili do slunečného rána se slunečnou oblohou a čerstvým větrem. Pokud jde o život na samotné zastávce ČD, pak prvním živočichem, kterého jsme mohli pozorovat, byla káně lesní. Líbila se nám také soliterní borovice lesní. Pod nohama jsme měli jemný kožíšek složený z drobného mechu – kroucence obecného (*Tortula ruralis*). Ten se sytě zelenal na změkklé půdě nástupišť.

Cesta okolo zahrad rojických stavení nám mohla nabídnout pohled na rozličné stromy, z nichž mě zaujal exemplář (pravděpodobně) smrku východního (*Picea orientalis*).

Samotné Rojice jsme potom přešli s drobným zastavením u návesního Malorojického rybníku s několika kachnami divokými. Na návsi jsme si prohlédli kapli sv. Vojtěcha a jedno staré stavení v duchu selského baroka.

Cesta z Rojic do Lázu byla rychlá. Vítr nás popoháněl, a tak jsem si jen krátce všiml čistého přítoku Velkorojického rybníka. Jeho voda byla doslova průzračná. Na ojedinělých keřích bylo možno najít žlutou terčovku zední (*Xanthoria parietina*).

Před samotným Lázem jsme si prohlédli zajímavou moderní skulpturu s různými průhledy do krajiny a s otvory vyplněnými barevnými skly.

To jsme již byli nedaleko přírodního ateliéru Jitky Křivancové. Cestu lemovaly ojedinělé kameny a násilně ořezané keře trnek. Vstup na pozemek ateliéru byl zahrazen dřevěnou ohradou, kterou hlídala kamenná postava Pozorovatele s mohutným okem na hrudi. Některé sochy byl zakryty před nepřízní počasí, protože i kámen podléhá přírodním zákonům. To ostatně potvrdily i výskyty několika druhů mechu tvořících souvislý porost. Byl to např. rokyt cypřišovitý (*Hypnum cupressiforme*).

Jinou zajímavostí byl nález puklérky islandské (*Cetraria islandica*) nebo jemné, keříčkovité dutohlávky horské (*Cladonia cf. stellaris*). Zajímavý byl nález lesklého ušička černého (*Pseudoplectania nigrella*). Pod odklopenými kameny se kromě skleněnků průsvitné (*Vitrina pellucida*) a srstnatky chlupaté (*Trochulus hispидus*) nalézaly také bystré štětinatky

Pozorovatel

Campodeidae. Nechyběl ani zažitý průzkumník krajiny, hlemýžď zahradní (*Helix pomatia*). Jen byl menší. Na kyselém podloží mnoho vápníku nenahledá.

V borovicovém lese jsem si povšiml starých plodnic pýchavky či pestřece. Obnažené plochy namátkou hostily drobné rostlinky mateřídoušky a chlupaté lístky jestřábníku. Velká zrna zvětřalé horniny naznačovala přítomnost granodioritu. Což se také potvrdilo v nedalekém lesíku, kde mezi jednotlivými terénními nerovnostmi tvořenými skalkami probleskovaly drobné hladinky vody.

Do toho všeho byly citlivě umístěny sochy z pískovce, opuky nebo terakoty. Skruž studny např hlídala mj. i hlava Medúzy. Na Pozorovatele pohlížela zpovzdálí sedící Eva, ke které se přihrádal biblický had. Zpoza borovice vše pozoroval kamenný kocourek Bíno, kousek dál torzo trupu ženy s holými ňadry a v lesíku postávaly drobné postavy asi spokojených lidiček. Vše zasazeno do příjemného koutku krajiny.

Bylo na co koukat a každý kamenný výtvor by si zasloužil samostatné povídání od Jitky Krivancové. Ale čas byl neúprosný. Zde též znásobený zimním počasím, donutil nás k další cestě.

Ta vedla pod Trubným a posléze Holým vrchem. Plochy mezi těmito dvěma vrchy byly pro mě známé svým výskytem bělomechu sivého (*Leucobryum glaucum*). Ale mnoho jsem jej nezahlédl. Cesta nás vedla dál k Pilskému mlýnu. Kdysi to bylo známé rekreační a turistické středisko, dnes ruiny s divokou skládkou a torzem staré mlátičky na obilí. Ruderál táhnoucí se místně okolo cesty od zmiňovaných ruin hostil kromě hlemýžďe zahradního též páskovku keřovou (*Cepaea hortensis*), plamatku lesní (*Arianta arbustorum*) a vlahovku narudlou (*Monachoides incarnatus*).

Následná cesta pod vrchem Křídli byla oživena voláním datla černého a poletováním drozda kvíčaly či káně lesní.

Ještě před vstupem do městečka Sedlice jsem na silniče pozoroval drobné oranžové plodnice hub sražené z nějaké větve. Z té se posléze vyklubaly plodnice rozsolvky mozkovité (*Tremella mesenterica*) rostoucí na pni trnky. Kousek dál, když člověk pozvedl svůj zrak, mohl spatřit nádherné exempláře outkovky rumělkové (*Pycnoporus cinnabarinus*) a při pohledu kousek do křoví jedince ohňovce ovocného (*Phellinus pomaceus*). To vše na několika metrech čtverečních.

Rozsolovka mozkovitá

Pár kroků odtud potom již byla samotná Sedlice s plochým, větrným náměstím. Na něj se díval sv. Jan Nepomucký přichýlený ke svému kříži. Dále pak jsme šli okolo renesančního portálu zajímavého domu v Kostelní ulici. Drobné nakouknutí na hřbitov s kostelem zasvěceným sv. Jakubovi Většímu a s kaplí Panny Marie - a konec.

Naše cestování bylo završeno na zastávce ČD Sedlice – město s tím, že jsme rádi přivítali teplo příjíždějícího vlaku a těšili se nad tím, co jsme mohli vidět. Vlak štěbetal hlasy.

A co bylo doma, v teple? Přišlo sepisování viděného. Ověřování v mapách, publikacích. Vyjmenované druhy mechů se „prošly“ několikrát pod silnou lupou. Některé, neběžné české názvy bytostí živých byly ošlechtěny latinským názvoslovím. Snad na pamět Josefa Velenovského. A tak vznikl tento kratičký článek, který za pár dní již nemusí odpovídat skutečnosti. Čas běží tak, jak ukazují mýtiny pod Holým vrchem v místech, kde šuměly stromy našeho mládí.

